

Redaktørens forord

Et åbent nummer af Dansk Sociologi henter sin charme ved at fremvise en aktuel optagethed og spændvidde i den sociologiske forskning. Dette tredje nummer i 2023 af Dansk Sociologi favner således tre tematisk ganske forskellige artikler, men læser man fra ende til anden, vil man på forunderlig vis kunne opleve, hvordan et essay med dets legende facon formår at slå en grundtone an, der – om man vil – forplanter sig ud i det kunstnerisk prydede skrift.

Med artiklerne kan læseren forstå, hvor politisk og kommercielt infiltrerede nye digitale læringsteknologier i folkeskolen kan være, hvordan militær praksiserfaring kan forme forståelser af 'god ledelse' i forsvaret, og hvorledes gældsrådgivning har betydning for gældsudsattes copingstrategier. Videre reflekterer et essay over forbindelsen mellem læring, erfaring, affektive oplevelser og leg, hvilket også er dimensioner, forskningsartiklerne analyserer. Redaktionen kan således betragte årets sidste nummer som et legende nummer, der med et udvalg af aktuelle sociologiske forskningsaktiviteter tager læseren på opdagelse i vores sociale tilværelse, hvad end den udfolder sig i læringsituationer, krigssituationer eller i økonomiske kriser.

I den første artikel kaster Sanne Lisborg "Et kritisk blik på virtuelle laboratoriers indrejse i skolen". Ved hjælp af aktørnetværksteori (ANT) undersøger hun historien om, hvordan en specifik læringsteknologi, virtuelle laboratorier, blev en del af naturfagsundervisningen i folkeskolen. Hun viser, hvordan dagsordenen om at revitalisere naturfagsundervisningen er et resultat af konkurrerende aktørers kamp om teknologiforståelser. Lisborg indskærper, at implementeringen af teknologi som virtuelle laboratorier i uddannelseslandskabet ikke er et uskyldigt foretagende, men kan være drevet af industriens interesser, hvilket efterlader os med et mere åbent normativt og etisk spørgsmål omkring, hvad der bør ligge til grund for uddannelsespolitikken. Skal edtech-partnerskaber være agendasettende for skolernes didaktiske og faglige tilgange til læringsmiljøerne, eller bør uddannelsespolitikken i højere grad involvere en 'bottom-up'-tilgang, hvor skolernes aktører får en stemme?

Morten Brænder og Vilhelm Stefan Holsting giver i artiklen "Ét er søkort at forstå, et andet skib at føre" indblik i, hvad praktisk militær ledelseserfaring kan have af betydning for soldaters ledelsesværdier. Ved hjælp af en tværslitsmetode sammenlignes to grupper af tidligere udsendte soldater, der forfølger officerskarrierer. Begge har teoretisk ledelsesskoling, men én gruppe

er *med* og en anden gruppe *uden* praktisk viden om ledelse i felten. I deres analyse viser forfatterne, at det netop er de tidligere udsendte kadetters ledelseserfaring, der indvirker på deres ledelsesværdier. De, der i praksis har haft 'føringsansvar', vægter autoritære og ikke-autoritære ledelsesværdier nogenlunde ens, mens de *uden* praktisk ledelseserfaring har tendens til at vægte autoritære, såkaldt 'hårde' værdier over ikke-autoritære, 'bløde' værdier, der abonnerer på fleksibilitet og åbenhed i situationer, der involverer sociale dynamikker. Her ligger bidrag til ledelseslitteraturen, særligt den, der fokuserer på betydningen af praksishåndtering af dilemmafyldte situationer, hvor modstridende værdier kan optræde i samtidighed.

Samuel P. Jones og Anne-Marie T. Beck undersøger i deres artikel "Pengeproblemer – veje ind og ud af gæld", hvordan gældsramte og gældsudsatte mennesker håndterer deres situation på baggrund af livsbegivenheder og økonomisk rådgivning. Artiklen beriger dansk fattigdomsforskning ved at adressere problem- og følelsesorienteret mestring af gæld gennem ni interviews med gældsramte, der søgte rådgivning. De konkluderer, at problemløsningsbaseret 'coping' er almindelig i tidlige gældsstadier, men ofte kortsigtet. Frivillige gældsrådgivningstjenester fremmer nye coping-strategier, forbedrer rettighedsbevidsthed og følelsesmæssig stabilitet, hvilket kan styrke gældsramtes håndtering. Artiklen ønsker at give en dybere forståelse af de følelser og strategier, der definerer gældsmestringens handlemuligheder.

Bjørn Thomassens essay, "Hvad nu hvis vi lod som om? – Skridt mod den eksperimentielle læring", reflekterer over, hvordan leg og læring må forstås 'eksperimentielt' – som noget, der 'træder ud' (eks-) over en grænse, og som kan bidrage til en dybere forståelse af, hvad der normalt forstås som eksperimentelt eller erfaringsbaseret. Vi bevæger os i store træk fra Gabriel Tarde til Victor Turner, til Johan Huizinga, Gregory Bateson og Arnold van Gennep, og stilen er i sig selv legende let og afslører, at en betydelig del af vores sociale eksistens befinder sig i det hypotetiske, i 'som om'-verdenen. Børn, minder Thomassen os om, navigerer meget let i denne verden: "Du er moren, jeg er katten i børnehaven". Mennesker er legende væsner og befinder sig i hypotetiske verdener meget af tiden – så hvad bør sociologer egentlig studere? Er vi mere i 'som om'-verdener, fiktive forestillinger og oplevelser, end vi er i verdener, der objektivt kan identificeres? Thomassen giver ingen svar, men han peger mere implicit på, hvordan sociologer ikke bør forsømme at bidrage til vigtige diskussioner om læring, og hvad han kalder for 'eksperimentiel' læring, som foregår i overgangsritualer. Er man som læser, og som undertegnende redaktør, forfalden til krydslæsninger, vil man med ét kunne sætte Brænder og Holstings kadetter eller Jones og Becks gældsramte aktører ind i et fiktivt legende univers, som ikke nødvendigvis er adskilt fra en historisk økonomisk og tvingende problematisk virkelighed, men som udvikler sig, når individer håndterer kritiske situationer og giver form til en omskiftelig virkelighed gennem oplevet transformation – en rite de passage.

Poul Poder anmelder Sebastian Tutenges *Intoxication – An Ethnography of Effervescent Revelry*, som på imponerende vis videreudvikler klassisk sociologisk teori om kollektiv effervescens – altså spørgsmålet om, hvordan mennesker erfarer ekstraordinære former for social forbundethed.

Inger Sjørlev anmelder Charlotte Andreas Baarts' *Under huden. Autoetnografi i praksis*, hvilket er en poetisk undersøgelse af, hvad det er at høre til og finde hjem i verden.

Endelig har vi glæden af at præsentere to ph.d.-afhandlinger. Mikkel Harderup Larsens ph.d.-afhandling "Limits of Solidarity in Increasingly Diverse Societies: The role of deservingness perceptions and the radical right in the formation of chauvinistic attitudes toward the welfare state" blev forsvaret d. 28. april 2023 ved Sociologisk Institut, Københavns Universitet. Andreas Lindegaard Jakobsens ph.d.-afhandling "Neighborhoods and mental health: Socio-spatial inequalities and the role of neighborhood delineations, contextual mechanisms, and time" blev forsvaret d. 29. juni 2023 ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet.

Dette nummer illustreres af den danske billedkunstner Julie Born Schwartz, som er uddannet fra Goldsmiths og Royal Academy Schools i London. I sit fotografiske livslange projekt *Greeting Cards*, som er vist med udvalgte eksempler her i tidsskriftet, udforsker hun steder med spor fra mennesker.

Tak for det forgangne år. Tak til alle bidragydere, forfattere, anmeldere og anonyme fagfællebedømmere, og ikke mindst tak til vores læsere. Vi ser frem til fortsat at sonde sociologiens terræn i det kommende år.

På vegne af redaktionen
Anette Stenslund

